

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egész évre — — — 10 kor.
 Negyedévre — — — 4 c.
 Helyben káshoz hordva:
 Egész évre — — — 20 kor.
 Negyedévre — — — 5 c.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — — — 24 kor.
 Negyedévre — — — 6 c.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 csupán utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczna-utca 2.

Amennyiségű kifizetések visszafizetés
 vagy megfizetése nem vállalunk.

Működésének és hirdetésének a
 kiadóhivatalban intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márcz. 4.

A magyar esküdtszék.

Olvasván egy és más támadásokat az esküdtszék ellen — egy komoly, higgadt, tudományos füzettel és egy paprikás cikket — köszönettel kell tartoznom mindkét szerzőnek. Ha még eddig kételkedett volna valaki az esküdtszék létjogosultságában, kételyei most már el lesznek oszlatva.

A kis füzet nyíltan rámutatott az esküdtszék egyes hiányaira. Sok igazat mondott. A hogyan a mai esküdtszéki eljárás szabályozva van, abban tényleg sok a fogyatéka. De valamennyi igazi hibán könnyű szerrel lehet segíteni s ezért végigfutván az ellenérvek sokaságát, örömmel kiálthatunk fel: Milyen kitűnő is lesz a mi esküdtszékünk, ha még ezeket a kisebb szépséghibákat is kijavítjuk!

A másik cikk haragszik. Szerinte az esküdtszék védője üres szalmán rágódik; jogi tudásban gyengélkedik; maszlaggal gyógyít; szeláramosságban mulik ki és fölötte az esküdtszék mond nagymisét. Szóval olyan ember, a ki nem tud semmit, a kivel nem tudományos érvekkel, hanem paprikával kell elbánni.

Haragszik a cikk az esküdtekre is. Hogy mernek azok beleavatkozni Nagy Ferencz és Ritoók Zsigmond mesterségébe! Az esküdtek, azok a Rongyos Tóth Bálintok, ő timárságaik, ő fodrászságaik!

Ezek az ahhoz nem értő iparosok, a kik az igazságnak csak a nyakát tekerik ki! Kaptafához velük!

A ki haragszik, annak nincs igaza.

A szakértőknek rendes fogyatéka, hogy kitűnő szakvéleményt szoktak adni; de a szakvéleménynek csak a papirkereskedő látja hasznát, nem pedig a valóság. Kezdve a szakértők által pompásnak tartott eskütéri hid árván melázó egynyilásu ivétől egészen a nagyváradai törvényszéki palota szakszerűen beomlott plafondjáig, vagy kezdve a Calas-féle szakbírói ítélettől az újabbkori szakbírói tévedésekig, melyek az esküdtszék behozatalát parancsolták, megannyi nyaktörései a szakértelemnek, a melyeket nem Rongyos Tóth Bálint ő timársága, hanem kitűnően képzett szakértők eszközöltek.

Olyan a szakértő, mint Diogenes: csak a maga hordójában van otthon, egyébként pedig lámpával jár napvilágnál is és mégis megbotlik. Mert hozzászokott az ő szakmájához, megszokta azt hinni, hogy az a világ közepe, a körül forognak nap, hold és csillagok s világért sem hinnék el, hogy a világnak valami köze mégis csak van az ő hordajához.

Ki kell vinni az életbe a szakértőt! Napfényt, meleget! Hadd lássa, hogy nemcsak összeaszott Diogenesek vannak a világon, hanem ép érzékű, egészséges szívű és eszű Rongyos Tóth Bálintok is. Ismerjék meg egymást Rongyos Tóth Bálint és a szakértő s fogjanak kezét a munkában.

És van-e nemesebb, van-e nehezebb munka, mint a büntető igazságszolgáltatás? Van-e ága az igazságszolgáltatásnak, melynek jobban kapcsolatban kellene lennie az étellel, mint a kriminalisztikának?

Hiszen itt nem az emberek csereberéi, apró családi perpatvarai, hanem felebarátaink szabadsága, becsülete, élete: maga az egész ember felett ítélünk!

Már most kérdem: ezt az embert, ezt az észit, gondolkodó, szenvedélyes, az élet ezer viharától korbácsolt embert, a reá ható ezer befolyással együtt ki ismeri jobban: az az ügyvéd, orvos, tanár, főmérnök és ha tetszik, akár Rongyos Tóth Bálint ő timársága és ő fodrászsága-e, a ki vele él és vele küzd az étellel, — vagy pedig az az igen bölcs és szakértő bíró, a ki irodája ablakán át látja a világot 40 év alatt, a ki a kir. törvényszék kireparált plafondja alól a szomszédos táblai épületről gondolkodik s a ki akkor jut át oda, ha minél több elintéztet ügyet vehet fel a havi kimutatásba?!

Nem avatkozik bele az esküdt a bírói funkcióba. Az esküdt nem mond ítéletet a Felsőse a király nevében. Hanem odaállítja az embert a bíró elé, mondván: becsületesemre és lelkiismeretemre, Isten és emberek előtt tanúsítom, hogy ez az ember bűnös, vagy nem bűnös. Több semmi más. Ehhez pedig nem kell szakértelem, csak értelem; sem bírói diploma, csak becsület és

A „TISZÁNTÚL“ TARCZÁJA.

Excentrikus zeneszerzők.

Angolból* ford. Dr. Nemethy Gyula.

A legexcentrikusabb ember mindazok között, kik valaha éltek talán Beethoven, a nagy zeneszerző volt. Mindenesetre ő volt a legkülönösebb zeneszerző. Jelenlegi hallgatói, kik ismerik az ő hangjainak csodás szövedékét, himzetét, szonátáit és szimfóniáit, nem igen képzelik, mily különös egyéniség lappang ezek mögött. Még szerzeményeit sem írta úgy le mint más közönséges ember, hanem egész különös jegyzésmódja volt, gyakran vonalak nélkül, gyakran oly olvashatatlan, hogy maga sem boldogult vele. Kis zsebkönyvekbe irogatott, melyek gyakran csak úgy a hogy összefércelt, levelek hátlapjaiból, sőt borítékokból összerótt jegyzőkönyvek voltak; így jegyezte föl képzelete megbecsülhetetlen alkotásait, amikor épen eszébe jutott valami. Ez pedig akárhol megtörtént, séta közben, ebédkor, társalgás alatt. Bécsben zsufolt utca közepén gyakran látni lehetett, amint egy bozontos hajú ember hirtelen megáll, esetleg a zajzó tömeggel való összeköztetés árán, s egy keze ügyébe eső papírosra valamit lázas sietséggel lejegyez. Ez Beethoven volt s a mit lejegyzett, talán egy halhatatlan szonátájának kottája.

* The Strand Magazine. February 1903. Eccentric Musicians. By J. F. Rowbotham. 161. l.

A vendéglőben a pinczér egyik vendégét, kit épen kiszolgált, a földiekből egészen kivételközve találta, amint tanyért, kést, villát irgalmatlanul félredobva, ironjával gyorsan jégvezetett több szelet papírra, morogva és dudolva hozzá. Ez volt Beethoven ebéd közben, és sok ebédje volt ilyen. Hasonlóképp ha valamely barátjával társalgott gyakran megessett, hogy egyáltalán nem figyelt arra, a mit a másik mondott, hanem szeméi a levegőbe meredtek s gondolatai valamely zenei motívumba mélyedtek el. Ilyenkor legtanácsosabb volt félbeszakítani a társalgást és magára hagyni a művészt.

Beethoven egyik bogara volt szakadó esőben menni ki sétára. Sétájának ideje s különös járása igen ismeretes alakká tették őt Bécs utcáin főleg a külvárosokban, hol előszeretettel kóborgott. Az emberek megállottak s utána néztek az utcán megtűdve, a gyermekek kiabáltak: „Itt megy Beethoven, aki szeret megdézni.“ Az ilyen csufolódásokat azonban ő észre se vette, figyelme teljesen el lévén foglalva a zenei alkotással. Más alkalmakkor azonban nagyon könnyen megsértődött. Lakásában, — megátalkodott aglegény volt, — magányosan élve, a legcsekélyebb dolog, ami kedve ellen volt, elég volt arra is, hogy fölmondjon. A fölmondást azután menten tett követte, másnap reggel már ki is költözött; így azután persze megtörtént, hogy egy és ugyanazon időben három lakásért is kellett bért fizetnie, melyeket egy hónapra kibérelvén, néhány nap alatt elhagyott.

Néhány órai egyhuzamban végzett zongorajáték után, — ez volt kedvencz délutáni szórakozása — kezei gyakran megmelegedtek. Hogy lehűtse kezeit, előszeretettel öntöztette azokat korsójából míg mosdótála meg nem telt vízzel. Ez mind megjárta volna, ha mindig tekintettel lett volna rá, hogy a mosdótál az ilyen szórakozás nélkülözhetlen eszköze. Ő azonban ha benne volt a komponálásban, gyakran megragadta a vizes kancsót s föl alá sétálva, hol egyik hol másik kezére öntöztette a vizet, tekintet nélkül a mosdótál létezésére. Ez a nem épen ritka eljárás persze gyakran oka volt a lakásváltoztatásnak, ami különben is bogara volt. De ami talán még érdekesebb, az az, hogy ez a történelmi vizeskancsó, annyi viszály okozója még meg van egy német család birtokában, s e sorok írójának föl is ajánlották megvételre, de nagyon is drága áron.

Mozartot alig lehetne különleges embernek nevezni oly értelemben, mint Beethoven. — Ellenkezőleg ő bizonyos értelemben társadalmi egyéniség, világi volt bizonyos mennyiségű savoir vivre-el. Mindamellet a történelem egyik legkülönlegesebb adata az ő számláján van. Ez egy írott oklevél, melyet jegyző előtt állítottak ki, s melyben ő kötelezi magát jövőendőbeli anyósa kérésére, hogy e hölgy valamelyik leányát elveszi három esztendei időköz alatt, ha t. i. tetszeni fog neki, amennyiben az illető leánynak szabadságában áll visszautasítani a zeneszerzőt, ha más valakivel akarja összekötni sorsát. Abban az esetben, ha nem

lelkiismeret. Ezek pedig kell hogy legyenek az ügyvédben, az orvosban, a tanárban, a mérnökben, ha tetszik, Rongyos Tóth Bálint ő timárságában és ő fodrászágában is. Mert ha nincs értelme, akkor a hülyék és hebegők gyógykurzusára viszik, nem esküdtbíróknak; ha nincs becsülete és lelkiismerete, nos akkor bekerül az esküdtzéki tárgyaló terembe, de a vádlottak padjára!

A büntető bíró szakértelme megmarad érintetlenül. A bíró ítél, de csak a bünyösök felett. Itél szakértelemmel, higgadt bölcseséggel, a mint azt a magyar bíróságtól megszoktuk, az igazságosan, becsületesen és lelkiismeretesen bünyösnek nyilvánítottak felett, a mint azt a magyar esküdtbírószágtól megszoktuk.

És végül azok a bizonyos ötletszerű, bizonytalan és legvadabb tévedések!

Nos hát itt Nagyváradon maradvá, az itteni esküdtzék eddig egyszer tévedett. És miért tévedett? Mert tévedett a szakértő bíróság, amely olyan bonyodalmas és érthetetlen kérdéseket tett az esküdtbírák elé, a melyek maguk voltak ingadozók, ötletszerűek, bizonytalanok, a melyeket nem lehetett megérteni s a melyekre nem lehetett más feleletet adni, mint ingadozót, ötletszerűt, bizonytalan. Az esküdtzék eme tévedése is voltaképpen a szakértelem tévedése.

Tessék megnézni a nagyváradai esküdtzék működését Nagy Ferencz vezetése alatt; tessék figyelembe venni az összes magyar esküdtzések működését, melyről a kecskeméti ügyvédi kamara a legnagyobb elismerés hangján szól; és akkor be fogjuk ismerni, hogy a magyar esküdtzéki intézmény az eljárási szabályok némely fogyatékei ellenére is az igazságnak rendületlen oszlopa és az is marad, a míg a magyar emberben élni fog az értelem, a becsület, a lelkiismeret.

Dr. K. A.

vihetné ki szándékát eszközök híján, vagy a hölgy visszautasítása miatt, kötelezi magát segíyezni a leányt mint idegen, akárhol élne, vagy akárhol élne egész életén át évi összeggel fél vagy negyedévi részletekben. Merjük állítani, hogy ez a szerződés páratlan a világtörténelemben.

Wagner a nagy zeneszerző tele volt bogarrakkal. Különlegességének egyike volt, hogy sirját még életében megcsináltatta kertje hátulsó részében, megfelelő távolságban és rejtett helyen, úgy hogy ha kedve szottyant megtekinthette könnyen, ha nem akár el is felejthette létezését. De nem ez volt a legrosszabb benne. Ha vendégei voltak ebédre, valamint az egyiptomi lakomákon csontvázat dobta az asztalra, Wagner igen hirtelen szakította meg a társalgás fonalát s elkezdett örökkévalóságról meg halálról szavalni. »Barátaim, ugymond, az élet közepén is halálban vagyunk. A halál oly sors, melylyel mindnyájunknak szembe kell szállanunk, még az olyan nagy embernek is, mint magam. Nagyon szeretném megmutatni önöknek siromat, ha megengednék.« Ezzel fölkelvén a tállakkal megrakott, ételek illatával borított asztal mellől, s elkélezolta engedelmes vendégeit azon magános helyecskéhez, hol sirja állott, itt azután jól tartotta őket az örökkévalósággal és saját fölhasználásának fejtegetésével, majd visszavezette őket az asztalhoz, hogy befejezzék az ebédet már amilyen olyan étvágygyal.

(Vége köv.)

A katonai küldötség Budapesten.

Tegnap ismét impozáns küldötség érkezett a fővárosba, hogy a katonai javaslatok ellen tiltakozzék. Hatvanból jött fel a száz tagu küldötség, akik a képviselőházhoz intézett feliratot hozták magukkal. A pályaudvar előtt az egyetemi ifjuság és a főváros polgársága várta a deputációt nagy néptömeggel.

A képviselőházban a delegációk termében gróf Apponyi Albert fogadta a küldötséget.

Malatinszky György országgyűlési képviselő: Hatvan városa szinmagyar polgársága átnyújtotta a város memorandumát. Népgyűlési határozat értelmében jelent meg itt, ugyanond s vezette a küldötséget az elnök elé. Megragadja az alkalmat, hogy Apponyinak köszönetet mondjon, amiért az elnöki székben oly részrehajlás nélkül végzi teendőit. Gróf Apponyi Albert így felelt:

T. Uraim! A kérvényt, melyet a népgyűlés szerkesztett a házszabályok értelmében Malatinszky György országgyűlési képviselő kezéből átvettem és azt rendeltetése helyére juttattam. Ez kötelességem, valamint az is, hogy a Ház tanácskozásait pártatlanul vezessem, mert ha ezt nem tenném, joggal érhetne az önök gáncsa. Az én álláspontomról ebben a dologban állásomnál fogva nem lehet nyilatkoznom, bár ez nem csekély önmegtartózkodásba kerül, mert ha a vitában föl akarnék szólni, se kellene szálnom az elnöki székről, erre pedig a mostani nehéz viszonyok között nincs ok. Végül felszólítja a küldötséget, hogy alkotmányt tisztelő polgárokhoz való módon várják be a törvényhozás alkotmányos döntését.

Az elnököt a küldötség megéjlenozte. A deputációt aztán a második emeleti karzaton helyezték el.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 4.

Elnök: Dániel Gábor.

Kisebb jelentőségű előterjesztések után felolvassák az interpellációs könyveket, amelyekből

Dezovich György jegyző: Jelenti, hogy Nessi Pál, Visontai Soma, Ráth Endre és Kubik Béla jegyzettek be interpellációt.

Elnök: Az interpellációkra 2 órákor térünk át.

A csikszentmártoni választás.

Elnök: Jelenti, hogy napirend előtt többen kértek szót a csikszentmártoni választás ügyében.

Kovács Pál: A legnagyobb felháborodással emlékeztethet csak meg a csikszentmártoni választásról, mely a jog, törvény és igazság jelszavakat lábbal tiporta. A miniszterelnök nyilatkozata szarvakat adott a közigazgatási tisztviselőknek. Bánffy alatt sem voltak olyan választások, mint ez. Felsorolja a választásnál előfordult egyes eseteket. A választók 90%-a ellenzéki érzelmi, mégis kormánypárti képviselőket liferál a vármegye. Mikor Horánszky vasárnap programbeszédet tartott, Darányi képviselőre egy 16 éves suhancz revolverrel lött. Darányi táviratilag panaszt tett a miniszterelnöknek, aki azt felelte, hogy forduljon a közigazgatási tisztviselőkhöz, vagy a választási elnökhöz. A miniszterelnök úgy látszik szolidaritást vállalt tisztviselőivel. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) A megyei pénztintézetek is nyomást gyakorolnak a választásokra a megyei klikk érdekében. A népet etették, itatták. (Zaj a szélsőbalon. Felkiáltások: Ez a tiszta választás.)

Gabányi Miklós: Széll rendszer!

Kubik Béla: Mit szól mindezekhez ön, miniszterelnök ur?

Kovács Pál: Bartalics főszolgabíró valószínűleg despotismust fejtett ki. Hát ez a tiszta választás? Hiszen ez rosszabb a régi rendszernél is. (Ugy van! a balon és szélsőbalon.) Orvoslást kér. (Helyeslés.)

Fankovich Béla: Szintén mint szemtanu beszél a választásról. Eseteket sorol fel, amelyek mellett szól, hogy a közigazgatási tisztviselők garázdálkodtak, a választókat etették, itatták. Egy községben például, mikor este azt kérdezték a főszolgabírótól, melyik a községháza, rámutatott egy sötét ablaku házra, később kiderült, hogy nem az volt a községház, hanem egy másik, hol a tanács-teremben folyt a dárídó és ugyancsak nyakalták a Gyula borát, mint rövidesen Györflyt nevezik.

Darányi Ferencz: Hogy micsoda erőszakoskodások és visszaélések folytak a választáson, legjobban bizonyítja az, hogy a Györflyék bandája közül egy suhancz, a kit bizonyára felbéreltek, ő reá lött. (Nagy mozgás az ellenzéken. Felkiáltások: Ez már mégis halatlant!) Kubik Béla: Hallotta ezt Széll Kálmán ur?

Széll Kálmán: Hallotta.

Kubik Béla: És mit szól hozzá Széll Kálmán?

Széll: Majd elmondja.

Darányi Ferencz: Birák, szolgabírák, jegyzők egyaránt terrorizálták a választókat. Eseteket sorol fel ennek bizonyításául. Meg van győződve arról, hogy a kuria meg fogja semmisíteni a választást, de kéri a miniszterelnököt, indítsa meg az eljárást az ottani jegyzők, birák és szolgabírák ellen. (Helyeslés az ellenzéken.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Nemcsak időpazarlás miatt, de másként sem tartja helyesnek azt, hogy közvetlen a választás után hozzák ide az ott történendő dolgokat. Hiszen nem is válaszolhat reá azonnal, mert nem ismeri a helyzetet. Sokkal jobb volna, ha később interpellációk alakjában intézzen hozzá ilyen esetek miatt kérdést. (Helyeslés a jobbon, ellentmondás a szélsőbalon.) Erre nézve csak egy kis példát hoz fel. Olaszországban két jóbarát volt. Egy szük utcában laktak egymás mellett. Egyszer egy eseményt mindketten végignézték ablakaikból. Másnap találkoztak. Az eseményt mindketten másként adták elő. Erre egyikük, ki történetirő volt, egy csomó irományt tűzbe dobott. Mit művelsz, kérde a másik, mi volt az? Történelmi munka, felelte. Ha mi ketten másként adjuk elő azt, ami tegnap történt, hogy adhasuk elő azt, ami évszázadokkal ezelőtt történt — pontosan. (Tetszés jobbról.)

A maga részéről minden kifogást meg fog vizsgáltatni. E választásra vonatkozólag megjegyzi, hogy azok nem mind úgy vannak ám, ahogy elmondották itt. Az ellen határozottan protestál, mintha ő a tisztviselőknek szarvakat adott volna. (Helyeslés a jobboldalon.) Ha megtörtént az, hogy a községháza kortestánya volt, vagy olyan jelvényeket tűztek volna ki ott, a mely egy pártot elősegít, azt rosszalja és majd megtorolja. Neki mint belügyminiszternek nem lehet felelőssége a választásért, hogy micsoda rendszer mellett szavaznak etc, hanem hatásköre csak ott kezdődik, ha valaki törvénytelen-séget követett el. Hiszen azért hozták be a kuriai bíráskodást, hogy pártatlan bíró előtt álljon a választás. Nem is tartja helyesnek, hogy idehozzák minden lépten a választások ügyét.

Kovács Pál: Nem veszi tudomásul a választást, mert olyan volt az, mint mikor Pilátus mossa kezeit. (Ugy van! az ellenzéken.)

Kubik Béla: Szót kér!

Elnök: Milyen czimen?

Kubik Béla: Személyes kérdésben. Kívánja, hogy a hibás közigazgatási tisztviselők ellen indítsa meg a fegyelmi vizsgálatot. (Helyeslés a szélsőbalon, Felkiáltások jobbról: Ez nem személyes kérdés.)

Darányi Ferencz: Személyes kérdésben nem veszi tudomásul a választást.

Szatmári Mór: Személyes kérdésben kér szót. A miniszterelnök említette a magyar-csékai választást. Az nem lehet ezzel kapcsolatba hozni.

Gabányi Miklós: Szót kér.

Elnök: Milyen czímen?

Gabányi: Személyes kérdésben. (Nagy derűtség).

Elnök: Nem tudom, hogy jön kapcsolatba a miniszterelnök ur válassza a képviselő ur személyével?

Gabányi: Rossiát említett.

Elnök: Nem értem.

Kubik Béla: Magyarázd meg.

Gabányi: Rossiára én voltam kiküldve.

Elnök: A szót megadja, de felkéri, hogy a tárgytól ne térjen el.

Gabányi Miklós: Rövidesen csak annyit mond, hogy ha a magyar-csékei választásnál nem igazolódik be, hogy a közigazgatási tisztviselők korteskedtek, akkor áll az a közmondás: meghalt Mátyás király, oda az igazság.

A katonai javaslatok.

Attértek ezután az *ujonczjavaslatra*.

Justh Gyula kérde Tisza Istvánt, mi szükségünk van nekünk a Balkán függetlenségének megvédésére, mikor a saját függetlenségünket nem tudjuk kivívni. **Andrássy Gyula** azt mondta, hogy a hadseregben van még bizonyos czopf. De ahelyett, hogy e czopfort tövében levágná, hogy a nemzeti érzés szabadon fejlődjék benne.

Fejérváry: Ugy van az ott!

Justh Gyula: **Andrássy** azt mondja, hogy nincs meg. Végezzék el egymással. Szóval, ha így áll a dolog, nem lehet azt összetett kézzel nézünk, hanem cselekednünk kell. (Ugy van! a szélsőbalon.) **Tisza István** oly hibákat koncedált a hadseregről, melyeket már a véderővitában 14 év előtt is hangoztatott. Ez azt teszi, hogy azóta semmi haladás nem történt a hadseregben. Tiltakozik **Tisza** felfogása ellen, hogy a hadsereg egyenrangú a nemzettel. A hadsereget jogunk van megkritizálni, ép úgy, mint a bíróságot, de egyiknek sincs joga azt visszautasítani. Nem a nemzet van a hadseregért, hanem a hadsereg a nemzetért. (Tetszés a szélsőbalon.)

Lengyel Zoltán: Nem uebántsvirág.

Justh Gyula: A nagyhatalmi játék végzetes lesz ránk nézve. Nagyhatalmat játszani — gyarmati helyzetben levő országgal, nagy veszedelem. Nagyhatalmat csak oly nép játszhatik, mely mögött erős közgazdasági viszonyok vannak. (Ugy van! a szélsőbalon.) A mikor a legszükségesebb beruházásokra sincs pénzünk, akkor a hadügyi költségeknek ily nagy mértékben való fokozására gondolni sem lehet. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Gabányi Miklós: Legnagyobb lelketlenség!

Justh Gyula: Külföldi államok példáit hozzák fel. Mi azokra nem tekinthetünk, mert azok rendezett, gazdag államok a hadsereg akkor mozdítja elő az ország fejlődését, ha az a kultúra és nemzeti szellem szolgálatában áll. (Ugy van! a szélsőbalon.) De nálunk ez nincs meg. Nálunk a hadsereg német, germanizál. (Ugy van! a szélsőbalon.) Odajuttatta már talán a tulajdon politikája Magyarországot, hogy az osztrákok jármát huzza, hogy **Lueger** parancsol elvenek és holtak felett! Szóvetségi csak egy helyes, ha az minden tekintetben megnyugtató, az osztrák szövetségére azonban nem lehet ezt elmondani. Mert az osztrák szövetségnek minden tette odairányul, hogy minket kifosszanak. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Gabányi Miklós: Magyarország zsebmetszői.

Justh Gyula: Vaj hallunk-e legalább egy felszólalást is odaát, mely rólunk szeretettel szól? Nem. Hanem igenis hallunk ilyen kitételeket: **Magyáren Betyáren Horde!** (Zaj a szélsőbalon.) Es csodálatos, hogy a többség tudva, látva, hallva ezeket, mégis ragaszkodik az osztrák szövetségéhez. (Ugy van!) A volt nemzeti párttól elvárta az ország, hogy a többségben érvényesíteni fogja akaratát, kitűzött célját, melynek két sarkalatos pontja volt: a közélet megtisztítása és a nemzeti kívánalmak teljesítése. Elvárta volna az ország a kormánytól, hogy e java-lattal kapcsolatban előterjesztést tesz a katonai szolgálati idő leszállítása iránt.

A herpályi-i templomalapokról.

Irta: **Dr. Némethy Gyula.**

A múlt alkalommal, a Tiszántúl febr. 22-iki számában beszámoltam a herpályi-i torony mellett novemberben végzett ásatások eredményéről, a mely igazolta Keresztúri szavait, mely szerint 1805-ben még templom-romok állottak a torony mellett, mert hiszen e romok alapjai kerültek napvilágra a novemberi ásatások folyamán; most pedig, miután **Tardy Sándor** ur kérelmünkre felásatta, legalább részben a szentély alapjait is, s azokat keddi, azaz márczius 3-iki kirándulásom alkalmából szemügyre vettem, újabb adatokkal szolgálhatok régi templomunk szerkezetére nézve.

Mielőtt e szentély fölásatás eredményeit előadnám, néhány adatot jegyzek föl, melyeket eddig még nem örökítettek meg, ugyancsak **Tardy Sándor** ur szives közlése nyomán, romunk történetét illetőleg. 1842-ben még az északi torony állott, valami 12 méternyi magasságban; ekkor bontották szét azt, hogy a jelenleg is álló a XIX. század második évtizedében épült, berettyó-ujfalusi református templom orgonaaalapjának építőanyagot nyerjenek. Ekkor még a romok tájéka használatlan terület volt, a mely és széles sánczok még meg voltak, s tavaszkor a Berettyó áradásának egy részét befogadván, annak kártételét legalább részben megakadályozták. Szinte senki földje, res nullius volt az a terület egészen 1844-ig, mikor is, a tagosítás alkalmával, került az a **Tardy-család** birtokába **Tardy** ur édesatyja 1854-ben, miután lefestette a déli tornyot, annak felső emel-tét lehordatta, mert a falazat ledőlésétől lehetett tartani, annyira kifelé dől annak egyik oldala. E vízfestmény, mely tehát a most is álló déli tornyot 1854-iki állapotában, egy emelettel magasabbnak tünteti fel, ma is megvan **Tardy** ur birtokában. **Tardy** ur édesatyja az előbb említett sánczokat 1858-tól behuzatta, kiegyengette, s ez alkalommal egy 20 kilónyi harangdarabot talált a sánczokban, melyből 18 csengőt öntetett, s a családtagok között kiosztotta azokat. Kettő megvan még közöttük **Tardy** ur birtokában. Az említett harangdarabon nem volt semmi fölirat; annyit jegyezhetünk meg róla, hogy keskenyebb s hosszabb volt, mint a hasonló nagyságú mostani harangok. Diszítés sem igen volt rajta.

Ennyit a rom történetéből a múlt században. Még csak azt jegyeztük meg, hogy a csonka tornyot a nép ma is „*kalastrom*”-nak nevezi, ami nemcsak bizonyíték a mellett, hogy szerzetes templom állott e helyen, de egyszerűsmind érdekes példája a szivósságnak, melylyel a nép hagyományaihoz ragaszkodik. Ime egy elnevezés, mely a tatárjárás óta fennmaradt amennyiben mint azt mulkor is említettük a templom ekkor pusztult el, s azóta nem is épült fel újból. De lássuk immár az utolsó, a szentély felásatás eredményeit.

Múltkorai cikkemben azon sejtésemnek adtam kifejezést, hogy a szentély kívül belől félkörben végződhetett, míg a mellékhajók, mint azt a novemberi ásatás igazolta, kívül négyyszögletes belől félkörben, apsidiolban nyertek befejezést. E sejtésem a harinai és bálmonostori templomok analógiáján indult, de nem nyert igazolást. Amint az utolsó februári ásatás mutatja, a szentély kívül kétszögletesül egyenes záródású, négyyszögletes alakú. Sőt legnagyobb valószínűséggel belül sem volt félköralakja, hanem négyyszögletes volt belül is. Aki csak valamennyire is járatos rpadkori templomaink építészetének ismeretében, tudja, hogy ez a körülmény igen nagy fontosságu. A herpályi-i templom mellékhajói tehát belül félkörívben, azaz apsidiolban végződtek, kívül pedig egyenes záródásúak; a főhajó kiugró szentélye pedig nemcsak kívül végződött egyenes záródással, de belül is, azaz a szentély egy négyyszöglet képezett, mely a mellékhajók közül kiugrott. Ha tehát az összehasonlítás terére lépünk, míg a herpályi templom mellékhajói a harinai és bálmonostori templomok mintájára végződtek, addig szentélye a *dobronivai* kis háromhajós román stílus templom szentélyének mintájára szerint épült. A *dobronivai* (Zólyom megye) kis templom t. i. négy-etalaku szentélylyel bír, míg mellékhajói kívül belül félköralakban, teljes apsidiolban végződnek.

Megjegyeztük, hogy a *dobronivai* templom a tatárjárás előtt épült, tehát 1241 előtt.* Azt azonban itt is hangsúlyoznunk kell, hogy sem a hajók, sem a szentély ásatása nincs befejezve s hogy a többi közt a szentély belső formájára nézve az eddigi ásatás minden kétséget kizáró felvilágosítást nem ad.

Keddi kirándulásom harmadik eredménye a templomalapok fölmérése volt. Természetes dolog, hogy a fölmérés pontossága csak megközelítő, de így is tanulságos. A templom egész hossza a főszentélynél 3193 m. vagy kerekszámban 32 méter, s ehhez képest a herpályi-i elég nagy templom lehetett a vidékiek között. A templom egész szélessége (tehát a három hajó együttevve) 1550 m. A mellékhajók hossza 28 m. s ehhez képest a szentély hossza csak 393 illetőleg a főhajó kiugró részének hossza 393, míg a főhajó szélessége, tehát a szentély szélessége is 768. A fennálló torony négyzetének egy-egy oldala 416, a nyugoti oldalon, ahol erősen kiugró támaszok vannak, a támaszoknál, illetőleg velük együtt 456.

Adja Isten, hogy egy teljesebb, pontosabb, minden részletre kiterjedő ásatás teljessé tegye azon szép eredményeket, melyekkel az eddigi munkálatok szolgáltak. Oly kevés az, ami Arpádkori építészetünk gazdag bőségéből a történelmi nyomokban elpusztult alföldön megmaradt, hogy minden követ hazafias kegyelettel kellene megőriznünk. Colligite fragmenta, ne pereant.

*Henszlmann: Magyarország ó-keresztény, román és átmeneti stílus emlékeinek rövid ismertetése. Budapest, 1876. 181., 182.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

- Márcz. 7. Tenyészbika vásár Nagyszalontán
Márcz. 7. Nagyvárad város központi választmányának ülése d. u. 4 órakor.
Márczius 11. Kiskereskedők társulatának közgyűlése d. u. 8 órakor.
Márcz. 8. A kath. főgymnázium ifjúságának matinéja d. e. 11 órakor.
Márcz. 8. A bismarckgyei négyzet hangversenye.
Márcz. 8. A Szigligeti társaság felolvasó ülése d. e. 11 órakor a kath. jogakadémián.
Márcz. 14. A Szigligeti társaság közgyűlése d. e. 10 órakor a városháza nagytermében.
Márcz. 14. Kath. Szabad Liceum előadása (estély.)
Márcz. 15. A közs. polgári leányiskola kurucz-ünnepélye a Csarnokban.
Márcz. 16. A nagyváradai gőzmozdonyu közuti vaspálya r. t. közgyűlése d. e. 10 órakor.
Márcz. 29. Kath. Szabad Liceum előadása.
Apr. 18. Kath. Szabad Liceum záróünnepélye.

* Főigazgatói látogatás a középiskolákban. *Natafalussy* Kornél királyi tanácsos, tanküreti királyi főigazgató tegnap kezdte meg hivatalos látogatásait és pedig a helybeli premontrei rendi kath. főgymnáziumban.

* Két óvoda Csillagvároson. Nagyvárad városa megfelelő óvodát szándékozott építeni Csillagvároson, az állam részére. Ujabban azonban a nagyváradai Bölcsőde egyeslet elhatározta, hogy b. e. *Nogáll* püspök hagyományából és végakaratóból óvodát emel ebben az elhagyott városrészben. A városi tanács ezen okból elejteti akarja az óvoda építését, *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő azonban szükségesnek véli az állami óvoda létesítését is Csillagvároson. A tanács tegnap délután foglalkozott a tanfelügyelő átiratával, s újból átir a kir. tanfelügyelőhöz, hogy ne kívánja a várostól az óvoda felépítését Csillagvároson, mert ott teljesen kielégíti a szükségletet a Bölcsőde egyeslet által már legközelebb emelendő óvoda, annál inkább, mert Csillagvároson száz ház sincsen. A város nem akar kibujni az óvoda építésének kötelezettsége alól, hanem a város más részén, pl. Várad-Velenczén nagyobb szüksége van a lakosságnak az óvodára, mint Csillagvároson két óvodára.

* **Az új városi székház világitása.** Az új városház villamos világitás berendezésére tegnap délelőtt tartották meg az árlejtést. Pályázat érkezett be elég, s az árak igen különbözők, s számítások alapján fogják megállapítani, hogy melyik a legelőnyösebb. A rendes határidőben beérkeztek: 1. A magyar fém-és lámpaáru gyár r. t. és Deutsch K. I. nagyvárad keréskedő együttes ajánlata; 2. Ganz és Társa cégé; 3. a Zellerin-féle részvénytársaságé; 4. Süs Hermann és társa cégé; 5. az Egyesült villamosági részvénytársaságé; 6. Blum Géza nagyvárad üveg kereskedőé. Az ajánlatok felbontásánál Dénes Lajos nagyvárad lakos kijelentette, hogy Kulcsár Sándor budapesti cég tegnap este express küldeményként feladta ajánlatát, de az nem érkezett meg. Délután tényleg benyújtott Dénes Lajos egy express küldeményt a polgármesterhez, amely azonban nem a város címére, hanem Dénes Lajos címére érkezett. A nagyvárad posta pecsétét azonban hiányzott róla, s nem lehetett megállapítani, hogy mikor érkezett meg Nagyváradra. Az egyik ragcédulán pedig hiányos a budapesti postabélyegző körirata. Aggályosnak találta a városi tanács azt is, hogy Dénes Lajos végig hallgatta a délelőtti felbontott ajánlatok eredményét. Eltekintve ettől a tanács nem vette figyelembe az ajánlatot, mert későn és nem szabályszerűen lett beadva. A postapécsetekre nézve pedig a rendőrség fog puhatóldozni.

* **Uj adminisztrator.** Gaál István, nagyszalontai koadjutort *Asszonyvásárra* adminisztrátornak küldte ki *Winkler* József cz. püspök, káptalani helynök. Gaál tegnap utazott új államshelyére.

* **Hajózás a Sebes-Körözsön.** *Pekánovits* Imre városi törvényhatósági bizottsági tag már több életrevaló indítvánnyal lépett fel Nagyvárad város törvényhatóságánál. Most ismét egy érdekes terv megvalósításának eszméjét vetette fel. Hosszabb beadványt intézett a városhoz, amelyben rámutat, hogy előnyvel járna, ha a Sebes-Körözs folyó hajózhatóvá tételnek. A földmivelésügyi minisztérium már megkezdte a Hármas-Körözs és a Kettős-Körözs hajózhatóvá tételének építési munkálatait. A Sebes-Körözs hajózhatóvá tétele Bihar- és Békésmegye folyómenti gazdáinak általában az Alföldnek, s különösen Nagyvárad városának is kiszámíthatlan előnyt nyújtana s forgalmára, kereskedelmére áldás lenne. Eppen most volna alkalom, hogy a Hármas- és Kettős-Körözs munkálatait a Sebes-Körözsre is kiterjeszse a miniszter. Erre a Sebes-Körözs különben is igen alkalmas. Irjon fel Nagyvárad városa ez iránt a földmivelésügyi miniszterhez s Bihar- és Békésmegyét, valamint a Berettyó, Sebes-Körözs-, Hosszúfoki ármentesítő társulatokat hasonló feliratot küldésére kérje fel. A városi tanács pedig indíton mozgalmat az eszme terjesztésére.

* **Elmebeteg kályhássegéd.** *Lucska* József helybeli kályhássegéd elmúlt éjjel alsó ruhában kalap és cipő nélkül bolyongott az utcákon. A rendőröknek feltűnt a hüvös éjszakán oly könnyedén öltözött fiatalember és igazolásra szólították fel, *Lucska* értelem nélkül beszélt összevissza mindent, miért is a rendőrségre kísérték, hol kitűnt hogy elmebeteg. Egyelőre megfigyelés alá helyezték.

* **A szikvizadó bérlete.** A belügyminiszter leirata folytán Nagyvárad város közgyűlése csak ez évi június 30-ig hosszabította meg *Feldmann* Izidorral a szikvizadó bérlétét s utasította a tanácsot, hogy tegye meg az előkészületeket a szikvizadónak házikezelésbe vételére, egyben azonban hirdessen árlejtést erre a javadalomra. Tegnap tartották meg a

városházán a szikvizadóra az árlejtést. Írásban két ajánlat érkezett be: *Feldmann* Izidor évi 14.000 koronát, *Váli Péter* pedig 14.380 koronát ajánlott meg évi bér fejében. A szobeli árlejtésnél *Márkus Bernát* 15.100 koronát, *Szűcs* és *Friedmann* pedig 15.120 koronát ajánlott. — Eddig évi 13.000 koronáért birta a szikvizadó szedésének jogát *Feldmann* Izidor, míg most már 2000 koronával nagyobb összeget ajánlott még két vállalkozó. A törvényhatóság azonban előreláthatólag mellőzi az ajánlatokat s a házikezelést veszi foganatba.

* **Árlejtések a városnál.** Nagyvárad város árlejtési küldöttsége előtt tegnap délelőtt volt az árlejtés a régi iskola építésére, a városi szegődményesek, rendőrök és szolgák részére szükséges ruhák készítésére és a szikvizadó bérletére. A régi iskola építésére *Hann Lajos*, *Weimann Béla*, *Keztyüs János* és fia, *Madarász Gyula* és társai, akik 17%-ot engedtek a költségvetésből. — A ruhák készítésére öt ajánlat érkezett be: *Mittheiler Ede* 6 1/2%-ot, *Ausländer S.* 15%-ot, *Blum Sándor* (Budapest) 18%-ot, *Teszler Simon* 19 1/2%-ot és *Weisz Károly* 22 1/2%-ot enged, tehát az utolsó a legelőnyösebb. Mindenesetre legalább is különös, hogy a múlt pályázatnál 2 1/2% volt a legolcsóbb ajánlat, míg most ilyen óriási engedményt tudtak tenni a vállalkozók. A tanácsnak és közgyűlésnek egészen helyes volt tehát az eljárása, amikor nem fogadta el a multikori ajánlatokat, hanem új árlejtést hirdetett.

* **Merényilet Korbély főmérnök ellen.** Nagy konsternációt keltett tegnap a déli órákban, hogy *Korbély* József Berettyó szabályozási főmérnök ellen a Széchenyi-téren merényletet követett el a társulat egyik elbocsátott gátőre. Az esetről értesülésünk a következő: *Korbély* főmérnök tegnap a déli órákban, midőn a Széchenyi-téri *Platthy-ház* előtt haladt el, *Czirják* Mihály szolgálatból elbocsátott gátőr kettőscsövű vadászfegyvert fogott egykori főmérnökére. A főmérnök nem veszte el lélekjelenlétét, hanem bement a merénylő elől a *Platthy* házba, mire *Czirják* elmenekült. A rendőrség csak délután akadt nyomára és elfogta. *Czirják* beismerte kihallgatásakor, hogy fegyvere töltve volt, de állítása szerint csak poros töltényekkel s azt hozza fel mentségül, hogy csak rá akart ijeszteni a főmérnökre, a ki — szerinte — közvetlen okozója volt elbocsátásának. *Czirják*-ot letartóztatták.

* **Osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték tegnapi húzásánál az V. osztály legnagyobb főnyereménye, 100.000 korona, a 15630 számú sorsjegyre esett.

100.000 koronát nyert: 15630.
30.000 koronát nyert: 10324.
15.000 koronát nyert: 35357.
10.000 koronát nyertek: 69441 98524 100881.
5000 koronát nyertek: 26086 28283.
2000 koronát nyertek: 7261 42831 55634.
1000 koronát nyertek: 1832 8314 46943 64429 90052 105089.
500 koronát nyertek: 3409 3772 3814 5116 6362 6483 8951 9328 10869 12974 13232 13703 15013 18676 25142 26725 29123 31519 32098 35179 40050 40604 42695 43326 49474 50672 53312 53385 56182 56887 57401 61323 62388 62761 63178 67070 70038 71421 75209 76483 79720 79806 79892 80648 81494 81841 83652 89624 89673 90703 104443 104160 106005 108954.

* **A villamos világitás berendezése.** A villamos telep építése és a világitás berendezése tárgyában kiküldött bizottság azt óhajtotta, hogy a város belterületén és nagyobb utcáin nem faoszlopokra, hanem fali és tetőstartókra helyezték el a villamos vezetékeket. A Ganz-cég képviselője azonban ezt kivihetetlennek jelentette ki, miért is abban állapodtak meg,

hogy egy pár főtceztől leszámítva, faoszlopokon vezetik a sodronyokat. A *Rütgers Guidó* budapesti szállító cég beadta már ajánlatát a faoszlopokra. 800 drb. telített, nem gyalult 8 méter hosszú fenyőoszlopot 7 koronájával, 650 gyalult, telített 10 méter hosszú fenyőoszlopot 21 koronájával és 550 drb. gyalult, telített 8 méter hosszú fenyőoszlopot 12 koronájával darabonként szállítja. Az oszlopok egyrészt alól vastartóba helyezik el.

* **A czipőgyári sztrájkolók** leszereltek. A *Moskovits* Farkas és társa czipőgyárában dolgozó munkásoknak a mult héten kezdett bérharca tegnap délután véget ért, miután a munkaadó és munkások között létrejött az egyezség. A munkások a leszerelés után nyomban munkába állottak.

x **Mindenki tudja**, hogy a *Mauthner-féle* impregnált takarmányrépamag a legnagyobbatermést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a *Mauthner-féle* magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók. 158

x **Európai gyökeres és sima nemesszők** a legolcsóbb árban teljesen fajtisztán, igen szép, gyökeres, jégverés és más hibától mentes, a legkiválóbb negyvennégy bors és csemege-fajok. Kétéves gyökeres vessző, százhuszezer. Egyéves gyökeres hatszázezer. *Sima*, ötszázezer. Gyökeres fásoltvány, nyolczszázezer. *Sima* zöldoltvány, négyszázezer. Színes fénynyomatú díszes árjegyzéket bárkinek is ingyen és bérmentve küld az „*Ermelléki első szőlőoltványtelep*“, Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid, melynek lapunk mai számában megjelent hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét. 358

* **Az Amerikai Aruház** üzletnagytás és építkezés végett a teljes rőfös és rövidáru rakatárát a *Kalenda-féle* üzlet helyiségbe *Szt. László tér* helyezte át, márczius 12-ig. A hol most a lehető legolcsóbban lehet vásárolni. 221

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök: István vajda.
Péntek: Jack és Bob. (premier.)
Szombat: Vicomte Letorieres (Várady Aranka vendégjátéka.)

István vajda.

Szép, szinte családias ünnepet ült tegnap Nagyvárad színházlátogató közönsége. Az ősz román írónak, városunk köztisztelőnek örvendő polgárának *Vulcán* Józsefnek rendeztek élénk ovációt abból az alkalomból, hogy pályanyertes darabját, *István vajdát* előadták. Megható látvány volt az ősz író a két bájos fiatal művésznő *E. Kovács* Mariska és *László Irén* közt a mint megjelenve, megköszönte az eljeleneket. A darabnak érdekes a témája: *István vajda*, *Moldva* fejedelme kegyetlenül uralkodik népe fölött. De a mily állhatatos a kegyetlenségben, épp oly állhatatlan a szerelemben. Meg akarja csalni nejét egyik, ártatlanul kivégzett alattvalója menyasszonyával. A bűnös vágy miatt azonban elveszi büntetését, mert neje megtudja ezt s egy cselszövőtől különben is izgatva, bosszút áll az ártatlanul megölt moldovánokért s a haza érdekében megöli férjét.

Érdekes téma. Kérdés azonban, nem lett volna-e még érdekesebb, ha még élesebben szembeállítja szerző a honleányt a hitvessel, ha kevesebb a darabban az ember éllete elleni

bűncselekmény (6 kivégzés, 2 gyilkosság, 1 halálos párbaj, 1 öngyilkosság), ha szilárdabb, modernebb a szerkezet s ha a szereplők jellemekké domborodnak nevékből. Így a Vulcan-nak szóló, tiszta szívből jövő ovációk inkább a mindenkitől tisztelt ősz polgártársat, mint a szerzőt üdvözölték.

A szereplők megtették, a mit tehettek. Tóth Elek, László Irén, Bognár, Szarvasi, Peterdy igyekezettüknek sok jelét adták. E. Kovács Mariskának a sikolyai néha nagyon is hátborzongatók, Kovács Lajos pedig az intrikusból kedélyes komikust fabrikált, a kin majdnem annyit neveltünk, mint Szalmáry kitűnő humorral alakított szolgáján.

A darabot Papp János fordította magyarra igen szépen.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 167.

Bérlet 149. sz.

Ma csütörtök, 1903. március 5-én:

István vajda.

Szomorujáték.

SZEMÉLYEK:

István (az ifju) Moldva vajdája	Szarvasi Sándor
Magda, a vajda neje	László Irén
Arburé, hatmán (vezér)	Peterdy Sándor
Nikita	Tóth Elek
Todor) fiai	Deésy Alfréd
Karaboc Péter, udvarnagy	Bognár J.
Despéna, leánya	E. Kovács Mariska
Serpe kamarás	Kovács Lajos
Rozsle, udvarnagy	Perényi József

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Tálászék, 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkölyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártaszék 80 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap pénteken, március 6-án:

Jack és Bob.

Operett.

Igazságszolgáltatás.

A biharpüspöki vasuti szerencsétlenség epilógusa.

A múlt év április 28-án 2 emberélet esett áldozatul a biharpüspöki vasut vonalon az örök gondatlansága következtében. E gondatlanságért állott tegnap **Hardicsai** Károly és **Gyarmathy** József a nagyváradai büntető törvényszék előtt.

A vizsgálat a vasuti szerencsétlenség részleteit a következőkben állapította meg:

Április 28-án délután 1 óra 57 perczkor a biharpüspöki állomásról elindult a 249. számú mozdony, mely a püspöki kavicsbányákban tolatott. A mozdony elindulását csak harang jelzéssel adták hírül, a mi az akkori szeles időben tekintve a szokatlan indulást, elkerülte a 48. számú őrház őreinek: **Hardicsai** Károlynak, aki reggeli 6 órától déli 2 óráig volt szolgálatban és **Gyarmathy** Józsefnek a figyelmét, a ki 2 órakor vette át a szolgálatot. A két ór eltávozott az őrhelyről, azaz Hardi-

esai már eltávozott, de Gyarmati még nem érkezett meg két órakor, mikor a 249. számú mozdony az őrház közelében lévő átjáró szekérúthoz ért, melyet nem zártak el a mitsem sejtő örök a netalán közeledő szekerek elől.

Szerencsétlenségre éppen akkor egy két lovas paraszt szekér, melyen **Kupás** Lajos, **Csata** Gergely és **Bene** Mihály szalárdi parasztok ültek, akart áthajítani a pálya testen, mert a pálya görbülete miatt nem vették észre a közeledő vonatot. A szekér a mozdony kerekei alá került, s darabokra zúzva magával hurcolta a robogó gép a szekér és a benne ülők roncsait, mert **Szilágyi** Gábor mozdonyvezető a teljes erővel haladó gépet csak perczek múlva állíthatta meg.

A gép kerekei **Kupás** Lajost és **Csata** Gergelyt felismerhetlenségig összeroncsolták, **Bene** Mihályok pedig ballábát törte a kerék.

A lovak csodálatos szerencséjével megmenekültek.

Ez ügyben a tegnapi tárgyaláson Baróthy Pál alügyész gondatlanságból okozott emberölés vétségével vádolja **Hardicsai** és **Gyarmati** vasuti öröket.

A bizonyítás és a szakértők kihallgatása után dr. **Adorján** Armin és **Pojnár** Széver védbeszédjeit hallgatta meg büntető bíróság, s rövid tanácskozás után gondatlanságból okozott emberölés vétségének eszmei halmazatában mondotta ki a két vádlottat, bűnösnek s egyenként egy-egy évi fogház és 300 korona pénzbüntetéssel sújtotta.

A vádlottak felebbeztek.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör ülése.

A nagyváradai kath. kör. választmánya tegnap, szerdán este ülést tartott.

Falotay László praelatus elnöklete alatt **Fetser** Anta, **Grócz** Béla, id **Gálbory** Sámuel, dr. **Hoványi** Gyula, **Tóth** Márton, dr. **Vucskics** Gyula, **Csobánczy** Lajos, **Novák** János, **Nozák** Rudolf, **Kelemen** Kálmán, dr. **Némethy** Gyula, **Böszörményi** Géza, dr. **Imrik** Gusztáv titkár voltak jelen.

A választmány köszönetet szavazott **Falotay** László, dr. **Wolafka** Nándor, dr. **Hoványi** Gyula, **Böszörményi** Géza, dr. **Krüger** Aladár és dr. **Imrik** Gusztávnak, akik a pápa 5 Szeintsége jubileuma alkalmából tartott ünnepek sikere érdekében buzgólkodtak.

Uj tagokul a következők vétettek fel a körbe: **Sterba** Szabolcs püspökségi erdész, **Hesz** Lajos püsp. tiszt, **Zsurka** Karácsony püsp. irnok, **Markovits** Pál tanító, **Hajnal** Ferencz kereskedő, **Popescu** Péter hittanár, **Marozsán** János képezdei tanár.

A Szigligeti-Társaság közgyűlése.

Meghívó. A Szigligeti-Társaság tisztviselőit, választmányi, tiszteleti, alapító és rendes tagjait van szerencsém a f. évi március hó 14-én (szombaton) d. e. 10 órakor a város háza nagytermében tartandó évi rendes közgyűlésre tisztelettel meghívni.

A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. A főtitkári évi jelentés előterjesztése az 1902-ik évről.
2. A számvizsgáló-bizottság jelentése a pénztáros 1902-ik évi számadásairól és a pénztáros részére a felmentvény megadása.
3. Az 1903-ik évi költségvetés megállapítása és az alapszabályszerű javadalmazások összegének megállapítása.
4. A drámabíráló bizottság jelentésének és a választmány ez iránti határozatának tudomásul vétele.
5. Jelentés a Pálfi Antal alapító tag által újságírók részére kifizített 200 koronás pályadíjnak kiadása tárgyában.
6. Ezy tiszteleti tag választása.
7. Esetleges indítványok, melyek az alap-

szabályok szerint a közgyűlés meghirdetésétől számított 3 napon belül az elnökséghez írásban beadandók.

8. A tisztikar lemondása s az új, megerősített alapszabályok értelmében a tisztújítás megejtése.

Nagyvárad, 1903. márcz. 4-én.

Rádó Ödön,
társ. elnök.

NYILTTER.

Olcsó ezüst-bevásárlás!!

119

A m. kir. fémjelző hivatal által fémjelzett 13 próbás ezüst evőkészletek 5%, gyertyatartók és girandolok 6% krajczár grammja

DEUTSCH SIMON

ékszerésznél

Nagyvárad, Bémer-tér.

Értesítés!

Nagyvárad és vidéke t. közönségét van szerencsém értesíteni, hogy a

Braun és társa

czégen alakult és Nagyvárad, Zöldfa-utcán, a volt **Roth A. Gyula-féle**

helyiségben berendezett **czipő, kalap és férfi-dívat kereskedést** a mai napon átvettem és azt újonnan a mai kor követelményeinek megfelelően berendezve a saját czégem alatt tovább vezetem.

A midőn ezen üzletemet megnyitom, biztosítom a nagyérdemű közönséget arról, hogy szükségletét sehol oly

olcsón és jó minőségben

be nem szerezheti, mint nálam.

Kérem erről szives látogatása mellett személyes meggyőződést szerezni.

Tisztelettel:

Weisz Henrik.

150

IRODALOM.

Sz. Ferencz Híröke.

A kolozsvári Sz. Ferencz-rendi atyák igazán gazdag, változatos tartalmu, diszes illusztrált kiadásu s emellett bámulatos olcsó (egész évre 2 kor.) hitbuzgalmi havi folyóiratot indítottak meg a fenti czim alatt újévkor. Most kaptuk meg a márcziusi számot, mely méltón sorakozik az előbbiekhöz. A vezércziket **Prohászka** írta az isteni szeretetről. Kidalgozta benne azt a gyönyörű képet, amelyet váradai beszédében érintett akkor sz. Ferenczről s az ő egyszerű ágya mellett égi harmoniát játszó angyalokról. Versek, leírások, elbeszélések, hitbuzgalmi cikkek, képek, külföldi és hazai szemle s más ügyes dolgok tartkítják a füzetet, mely 74 nagy oktáv oldalra terjed. Ajánljuk a vallásos irodalom kedvelőinek figyelmébe. Megrendelhető **Kolozsvárt** a Ferencziek kolostorában.

TAVIRATOK.

A képviselőházból.

Budapest, márcz. 4. (Saj. tud. táv.) Szünet után Visontai Soma interpellált a munkás felolvasások előzetes bejelentése dolgában. Erre vonatkozólag Széll Kálmán azt válaszolja, hogy a bejelentés csak az esetben kötelező, midőn a felolvasást az egylet helyiségén kívül tartják.

A választ a Ház tudomásul vette.

A fizetésrendezés és a bírók.

Budapest, márcz. 4. (Saj. tud. táv.) A magyar bírók országos testülete a tisztviselői fizetésrendezés dolgában márcz. 8-án gyűlést tart a fővárosban.

Állami gyermekmenhely Nagyváradon.

Budapest, márcz. 4. (Saj. tud. táv.) A Magyar Nemzet értesülése szerint a kormány több vidéki városban, így Nagyváradon is állami gyermekmenhelyet szándékozik felállítani.

A szélhámos hadnagy.

Temesvár, márcz. 4. Inandy Dezső dsidáshadnagyot ma reggel hozták Temesvárra és átadták a hadbírósnak. Egyelőre itt tartják, míg a bécsi hadtestparancsnokságtól utasítás nem érkezik. A szélhámos hadnagy tartóztatásáról a következő részleteket jelentik: Inandy hadnagyot Kleiner Gyula orsovai csendőrhadnagy tartóztatta le az orsovai Takácsszállóban, ahol Inandy Koller temesvári hivatalnoknak mondotta magát. Leleplezése után arra kérte a csendőrhadnagyot, engedjen neki annyi időt, hogy főbelőhesse magát. Hogy csakugyan ez volt szándéka, arra vall a nála talált revolver és egy levél, amelyben elmondja utolsó kívánságait és bűneit is felsorolja. A csendőrhadnagy természetesen nem teljesítette kívánságát, hanem átadta az orsovai honvédségi állomásparancsnokságnak, amely kellő fedezet alatt átküldte Femesvárra. (M. T. I.)

A magyar-csékei mandátum.

Budapest, márcz. 4. (Saj. tud. távir.) A képviselőház összeférhetlenségi állandó igazoló bizottsága ma foglalkozott Papp János mandátumával. A bizottság, mivel a törvényekkel ellenkező körülményeket nem talált, igazolta Papp Jánost mint a magyar-csékei kerület képviselőjét.

Megtámadott csendőrkülönítmény.

Konstantinápoly, márcz. 4. Konzuli jelentések szerint tegnapelőtt Lubonovában, a Presta-tó mellett (a monasztiri vilajetben) egy bolgár banda megtámadott egy csendőrkülönítményt. A csendőrpáncsnok százados elesett. Mindkét részen sok halott és sebesült volt. Az utolsó jelentések óta az okridai kerületben még két gyilkosságot követett el a komiték vérbírósa. Tegnapelőtt Verbjaniban (a priepi kerületben) egy szerb lelkészt gyilkoltak meg. A brondoi lakosság és a katonaság között folyt harcraól szóló jelentés abban az alakban, a hogy a külföldi lapok hozták, nem felel meg a valóságnak. A való tényállás ez: Asája faluban, a mely 30 kilométernyire van Szerenzstől északra, 400 bolgár ház van. A lakosok egzar-kisták és patriarkisták.

Nemrég megjelent ott egy körülbelül 30 főnyi bolgár banda és rá akarta birni a lakosságot, hogy csatlakozzék a mozgalomhoz. A patriarkisták értesítették a szerreszi kormányzót, a ki egy kis csapat katonaságot küldött oda. Két adóhivatalnok és két csendőrt az a megbízást kapta, hogy adóbehajtás ürügye alatt motozzanak át egy gyanus házat. Mikor a megbízást teljesíteni akarták, ismétlőfegyverekkel löttek rájuk. Erre azután közbelépett a katonaság és felgyújtotta a házat. A banda állítólag elmenekült. Két katona és a bandának három tagja elesett. Mindkét részen voltak sebesültek. A banda többi tagjainak keresése közben tizenkét házat felgyújtottak. A falu többi lakosai nem vettek részt a harcban. Az expedíció kudarcának oka az, hogy aránylag kevés számú katonaságot küldtek ki. (M. T. I.)

Tüntetés a katonai javaslat ellen.

Budapest, márcz. 4. (Saját tud. táv.) A hatvani küldöttség ma érkezett Budapestre, hogy a katonai javaslatok ellen tiltakozzék. A küldöttséget a pályaudvaron lelkes ovációval fogadták. Malatinszky György képviselő és Barabás egyetemi hallgató üdvözölte a küldöttséget. A küldöttség részéről Csépnán Géza, a hatvani függetlenségi párt elnöke köszönte meg az ovációt. A küldöttség ezután a Kossuth-nótát énekelve a képviselőházba vonult, ahol Apponyi Albert, a Ház elnöke fogadta a küldöttséget. Apponyi a küldöttséghez intézett beszédében kifejtette, hogy állásánál fogva nem nyitalkozhatik a javaslatokat illetőleg, bár ez önmegtagadásba kerül.

Ezután mérsékletre, várakozásra intette a polgárokat, akik lelkesen megéljenezték a képviselőház elnökét.

A venezuelai bonyodalom.

Caracas, márczius 3. Barcelonát és Caruparót a kormány csapatai elhagyták és a felkelők szállták meg. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzzel-vassal.

Irtá: Sienkiewicz Henrik. 210

Jeremiás mint tanácsnok a királyllyal ment, Wolodyjovski és Sagloba pedig egy dragonyos-ezred élén gyorsmenetben vonultak Samoscba, hogy Skrzetuskinak hírül vigyék a jó hirt, Bohun halálát és hogy vele együtt mehessenek a herczegnő felkeresésére.

Sagloba nehéz szívvél vált meg Varsótól, mert a nemesség nagy tömegében a választási harc zavarai, a folytonos eszem-izsom és verekedés közt úgy érezte magát, mint a hal a vízben. De vigasztalta az a gondolat, hogy kalandokkal tele változatos élet vár rá és különben is veszélyesnek tartotta a fővárosi életet, amit így indokolt Wolodyjovski előtt:

— Az igaz, Mihály, hogy nagy dolgokat vitünk véghez Varsóban, de Isten mentsen attól, hogy hosszabb ideig ott tartózkodjunk. Mondhatom, hogy elpuhultunk volna, mint a hires káthódaiak, akiket a kapuai puha élet teljesen tönkretett. És a legveszedelmesebbek az asszonyok. Azok valamennyiünket romlásba vinnének, mert j-gyezd meg, hogy nincs veszedelmesebb valami, mint az asszony nép. Még a magamfajta öreg legény is bomlik utáuk . . .

— Ej, hadd el! — vágott közbe Wolodyjovski.

— Már sokszor gondoltam erre, mert bizony ideje volna már, hogy eszemre térjek, csak

hogy nagyon heves még a vérem. Te csendes ember vagy, én azonban nagyon ingerlékeny vagyok. Most majd más életet fogunk folytatni. Néha-néha már igazán nagyon hiányzott nekem a verekedés. A mi zászlóaljunk alaposan kivetheti még a részét a háborúból. Samosc alatt még sok zavargó népség van, azokkal elmulat-hatunk a herczegkisasszony keresése közben is. Viszont fogjuk látni Skrzetuskit és azt az őriást is, azt a lithván gémet, a komlókarót, Longinust, akit már rég nem láttam.

— Most vágyakozol utána, ha pedig látod, nem hagysz neki békét. Ugy jár a szája, mint a motolla és nyújtja a szavakat, mint a csizmadia a bőrt. Ereje rettenő van, de esze nagyon kevés. Aki a keze közé kerül, azt össze tudja sajtolni úgy, hogy a bordái bökik ki a bőrét, de a mellett a legkisebb gyerek is jégre tudja vinni. Nem hallatlan, hogy ilyen gazdag ember akkora tökf lkó legyen?

— Hát csakugyan olyan gazdag?

— Micsoda? Mikor megismerkedtünk, olyan teli bugyellárisa volt, hogy a markába sem fért, és úgy cipelte magával, mint valami nagy kobászt. Ő maga beszélt, mennyi faluja van, — de ki tudná eszében tartani azokat a tatár neveket! Valóságos birodalma van. A Podbipianta-család igen előkelő abban a répatermő országban.

— Nem tulozol te egy kicsit? kérdezte Wolodyjovski.

— Nem én, csak ismétlem azt, amit öle magától hallottam, pedig ő soha életében nem hazudott, mivelhogy nagyon buta hozzá.

— No, akkor Annuska a szó szoros értelmében nagy ur felesége lesz. De a Longinus butaságáról szóló véleményeddel ne u értek egyet semmiesetre sem, mert ő igen értelmes, tanul ember és szűkség esetén nagyon okosan gondolkodik. Az igaz, hogy nem valami nagy szónok, — de hát az Isten nem adott mindenkinek olyan szapora nyelvet, mint a tiéd. Az pedig tagadhatatlan, hogy kitűnő lovag és nemes gondolkodású ember. A legnagyobb bizonyítéka ennek az, hogy te magad is szereted.

— Valóságos Isten csapása! — mormogta Sagloba. — Csak azért kívánom már látni, hogy Annával megbosszantsam.

— Azt nem tanácsolom, mert veszedelmes volna. Longinust, mint a vaját kenyérré lehetne kenni, de ebben a dologban könnyen elveszti a türelmét.

— Hát csak vesztse el. Ugy lettöm a fülét, mint a Duncswskiét.

— Hadd el! Az ellenségeimnek se tanácsolnám, hogy ezt megkísértsék.

— Csak jöjünk össze, aztán majd elvállik.

Saglobának a kívánsága gyorsabban teljesült, mintsem hitte volna. Mikor Konskwalába értek, Wolodyjovski elhatározta, hogy itt pihennek, mert a lovaik igen elfáradtak. Ki tudná elmondani a két jó barát csodálkozását, mikor az első nemesben, akit a kocsmá sötét ivójában megláttak, Longinusra ismertek.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTOI POSTA.

L. Gy. Hallomás szerint Jack és Bob: 1. gy. Házasodjunk: nem igen 1. gy.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1903. márcz. hó 3-ik napján tartott vásárbán eladott természetmennyek és élelmi szereknek.

Tiszta buza 15. — 14.2. Kétszeres buza 13. — 12.60. Rozs 12.40 — 11.60. Arpa 11.60 — 11. — Zab 12.50 — 12. — Tengeri 11.80 — 11. — Borsó 38. — Lencse 40. — Bab 22.60. Koleskása 25. — Burgonya 5.60. 100 k ló lángliszt 25.60. Zsemlyehiszt 25.20. F-hér kenyér liszt 25. — Barna kenyér liszt 22. — Széna fuvarral 4.60. Szózt szalonna 160. — 6 kiló

zsup-szalma —20. 150 dkr. alom-szalma —12.
 1 köbméter bükkfa 6.50. Tölgyfa 6.—. Cserfa
 6.70. 1 kiló marhahús —96. 1 kiló öntött
 gyertya —80. 1 kiló lámpaolaj —78. 1 liter
 ó-bor 1.—. 1 liter új-bor —68. Pálinka —72.
 Szilvapálinka 1.60. Szesz 2.—. 1 méterm. kőszó
 21.50. 1 mm. nyers faggyu 48.—. 1 mm. ol-
 vastított faggyu 68.—. 1 mm. szappan 48.—.
 1 mm. birka gyapju —. 1 mm. magyar
 gyapju —. 1 htr ó-bor 60.—. 1 htr új-bor
 32.—. 1 mm. mész 1.40. 1 mm. kemény fa-
 szén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.—. 1 mm.
 kendermag 22.—. 1 mm. köles —. 1 mm.
 repce —. 1 mm. dió 52.—. 1 mm. mo-
 gyoró —. 1 mm. aszalt szilva 46.—. 1 kgr.
 savanyu káposzta 24.—. 1 kgr. szalonna 1.60.
 1 kgr. sertés-hús 1.24. 1 kgr. juh-hús —.
 1 kgr. vereshagyma —18. 1 kgr. foghagyma
 —56. 1 kgr. bors 2.20. 1 kgr. paprika 3.40.
 1 kgr. barna kenyér —20. 1 htr kőolaj —44.

Forgalmi kimutatás 1903. márcz. hó
 3 ról. Tiszta buza körülbelül 380 htr. Két-
 szeres buza 80 htr. Rozs 170 htr. Arpa 100
 htr. Zab 150 htr. Tengeri 270 htr. Burgonya
 120 htr.

Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy
 88 drb. Félhizott 110 drb. Sovány 140 drb.
 Söldő 300 drb. Malac 240 drb. Hizott marha
 75 drb. Jármos ökör 620 drb. Fejős tehén
 280 drb. Borju 310 drb. Bivaly 11 drb. Juh
 és kecske 138 drb. Ló 718 drb.

Értéktőzse.

	Budapest, márcz. 4.
Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rimamurányi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, márcz. 4.
Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.58
Zab ápr.	—
Káposzta, repce, aug.	6.96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. márcz. 4-én.	
Magyar aranyjárdék 4	121.—
Magyar koronajárdék	98.05
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/3	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	99.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavinföldtehermentesítési kötvény	99.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	200.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	159.—
Osztrák járadék papirban	100.35
Osztrák járadék papirban	100.35
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	101.—
Osztrák államsorsjegyek	154.50
Osztrák magyar bank részvény	15.75
Magyar hitelbankrészvény	740.—
Osztrák hitelintézet részvény	690.—

Párisi vista — — — — — 95.52
 29 frankos arany (Napoleon'dor) — — — — — 19.08
 Németbirodalmi márka — — — — — 117.07
 Londoni vista — — — — — 240.20
 20 márkás arany — — — — — 23.48

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város rendőrkapitányától.

3962— 1903. sz.

Hivatalos hirdetés.

A hernyózásról alkotott szabályrendelet. A földművelésügyi m. kir. Miniszter által 6412—III/7. sz. a. kibocsátott rendelet értelmében minden birtokos, bérlő, vagy gondnok tartozik minden évben márczius 30-ig a kertjében, udvarán, szőlőjében szóval a város határán birtokában lévő minden fáról, cserjéről és sövényről az ősszel visszamaradt

hernyófészkeket és tojásgyűrűket leszedni és azokat tűzveszélyre alkalmas nem szolgáltató módon elégettetni.

Az irtásnál főfigyelem fordítandó a legtöbb kárt okozó úgynevezett »fehér galagonya pillangó« és a sárga »fampille« hernyóira, illetve azok fészkeire, továbbá a »gyapjas pille« petéire és a gyűrűs pillére.

A mulasztók 4—100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, nem fizethetés esetén, aránylagos elzárással büntetettek. Nagyvárad, 1903. évi márczius hó 3-án.

A kapitányi hivatal.

859—1903 T. sz.

Árverési hirdetésnyi kivonat.

A belényesi kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy T. Thury Ignác végrehajtónak kiskoru *Osorba Virág s társai* végrehajtást szenvedő elleni 43 kor. 75 fill. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszék (a magyarországi kir. járásbíró) területén lévő Magyargyepes községben fekvő a gyepesi 21. sz. tjkvben A + 104. hrsz. a. foglalt ingatlanra 404 koronában, A + 174. hrsz. a. foglalt ingatlanra 87 koronában, A + 207. hrsz. alatt foglalt ingatlanra 32 koronában, A + 289., 290. hrsz. a. foglalt ingatlanra 309 koronában megállapított kikiáltási árban elrendeltetik, azonban az összes ingatlanok C. I.

rend alatt özv. Csorba Tódorné javára bekebelezett özvegyi haszonélvezeti jog érintetlen hagyása mellett, az 1903. évi márczius hó 18 ik napján d. e. 9 órakor megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 60 kor. 40 fill., 8 kor. 70 fill., 3 kor. 20 fill. és 10 kor. 90 fillt készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42.§-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszoigáltatni.

Kelt Belényes 1903. évi február hó 2. napján. A kir. Járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

Petrovics Ferencz,

182.

kir. albiró.

Kiadó lakások.

A volt Mandel Adolf-féle Nagypiacz-
 téren levő házban egy 4 szobából álló
 lakás mellékhelyiségekkel, egy bolti helyiség
 valamint Lukács György-utca 6. sz. a. a
 volt Romer-féle házban 2 szobás lakás
 1903. május hó 1-től kiadók.

Értekezhetni a

185.

Polgári takarékpénztárnál.

Szőlőlugast ültessünk

minden ház mellé és házi kertjeinkben.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas. (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha megfő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugsanak

alkalm s a okat ültettek, azok 1. éven elhatag hazukat az egész szőlőérés idején a legkiválóbb muskatály és más edes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek falán a mellett a legcélszerűbb gondoskodással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legregekebb díszre anélkül hogy legkevésbé helyet is eloglalna az egyébre használható részekből Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó színes fénynyomatú katalógus hára nek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

Érmellékelt első szőlőültetvénytelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Értesítés!

Üzletnagytás és építkezés végett az egész raktár

a Kalenda-féle üzlethelyiségbe,

Szt. László-tér lett márczius 12-ig

áthelyezve, ahol e szép rőfös és rövidáru raktárban mindent a lehető legolcsóbban lehet beszerezni.

Kérem figyelemmel lenni, mert e raktár ki lesz e helyiségben árulva.

Tisztelettel

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

Hirdetmény.

A Nagyvárdi takarékpénztár, Bihar megye kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank, Bihar megyei takarékpénztár és Gazdasági és iparbank r. bejegyzett nagyvárdi cégek ezennel közhírré teszik, hogy f. é. február hó 15. napjától kezdődőleg a betéti kamatlábat a következőleg állapították meg:

Az intézetek fizetnek:

1. Egy zárlattól a másik zárlatig heverő tőkék után 4 % -ot. 2. A zárlatközi időben legalább 4 hóig heverő tőkék után 3 1/2 % -ot. 3. A zárlatközi időben nem teljes 4 hóig heverő tőkék után 3 % -ot. 4. Olyan tőkék után, melyek az intézetnél legalább 4 hóig hevernek de betéti idejük a zárlat által megszakittatik olyképpen, hogy a zárlat időpontjáig még 4 hó je nem telt:

a zárlat előtti időre 3 % -ot
a zárlat utáni időre 3 1/2 % -ot

A zárlat minden év június hó 30-án és december hó 31-én eszközöltetik és a kamatok a fenti kamatláb szerint tőkésítetnek.

A 10 % os jövedelmi adót a betevő megterhelése nélkül az intézetek fizetik.

Az intézeteknél elhelyezett régi betétekre nézve a most megállapított kamatláb f. é. április hó 1-ső napjától kezdődőleg lép érvénybe.

Nagyvárad 1903 február hó 14 én.

Nagyvárad i takarékpénztár r. t.
Biharm. keresk., ipar- és terményhitelbank r. t.
Biharmegyei takarékpénztár r. t.
Gazdasági és Iparbank r. t.

158.

178.—1903. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárd városi kir. járásbírósnak 1903. évi VI. 156/2. számú végzésével Dr. Dávidovics Sándor ügyvéd által képviselt Kalotaszegi takarékpénztár felperes részére Fülöp Izsák alperes ellen 530 kor. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 931 kor.-ra becsült ingóságokra a Nagyvárd városi kir. járásbírósnak fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltak követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyvárdon Zöldfa-utca 29. számú házban leendő megtartására határidőül 1903. év márczius hó 12. napjának délután 2 órája írtetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korában eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól zámmittatik.

Kelt Nagyvárdon, 1903. évi február hó 25. napján.

Batig Ferencz,

183.

kir. bir. végrehajtó.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-házban a II-ik emeleten egy **6 szobás utcai lakás** f. évi május 1-től kiadó.

Bővebbet a házmesternél.

1180.

Ács Sándor

lakatosmester,
szerelő iparos,

Nagyvárad, Teleky-u. 53.

Van szerencsém úgy a helybeli, mint a vidéki nagyérdemű közönségnek b. tudomására hozni, hogy

Teleky-utca 53. sz. alatt

lakatos-műhelyt

nyitottam, a hol minden e szakmába vágó munkákat teljesen kifogástalanul készítek.

Továbbá a legjobb szerkezetű

szívó- és nyomó kutakat, fürdő- és vízvezeték berendezéseket, tüzi pecskedőket, villanyos szobacsengők szerelését stb.

A helybeli háztulajdonosok és intézetek vezetőségét tisztelettel értesítem, hogy a házi vezetékek gondozását, jókarban tartását évi csekély átalány díjért felvállalom, mi által sok kiadástól és kellemetlenségtől mentve lesznek.

Külföldi tapasztalatom és képzettségem folytán minden kívánalmaknak megfelelek és az általam készített munkákért, ugyszintén javításokért szigorú jóállást vállalok.

157

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség és a főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy e hét folyamán megérkeztek a tavaszi és nyári idényre szóló legújabb divatu angol, francia és honi szövetek.

Különösen felhívom a főtisztelendő papság figyelmét tavaszi felöltőknek angol sima szövetjeimre, melyek külön erre a célra vannak. Ugyszintén állandóan nagy raktárt tartok reverenda czimáda szövetekből, kolárékből és kvadrátos templomi sapkákból.

Hivatkozással 12 év óta fenálló tisztem jó hírnevére, mely idő alatt b. megrendelőimtől a legnagyobb elismerést és bizalmat érdemeltem s jövőben is minden törekvésem oda fog irányulni, hogy b. megrendelőimtől a jó munka és pontos kiszolgálás által teljes megelégedésüket és bizalmukat kiérdemeljem.

Kivánatra vidékre mintákat küldök vagy levelező-lapon való tudósítás után személyesen ki megyek.

Szíves megrendeléseket kérve s magamat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva, maradtam

kötőnő tisztelettel

BUMBERA IMRE

férfiszabó,

Nagyvárad, új Bazár-épület, színház oldali rész.

Nagyságos asszonyom!

Van szerencsém értesíteni, miszerint az utaztatás törvényes beszüntetése következtében »női divat-szövet és selyem-különlegességek áruházaim« összes czikkeiből **Nagyváradon, Strohmayer Pál vászon- és fehérnemű czégnél** (Szent László-tér 1. sz. Telefon 166.) **bizományi raktárt létesíték**, hol már a legközelebbi **tavaszi és nyári újdonságok** beszerezhetők, esetleg megrendelhetők.

Vidéki megrendeléseket, valamint minták szétküldését is Strohmayer Pál ur eszközli, miért is kérem becses szükségletei iránt hozzá fordulni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

SZÉNÁSY GYULA

BUDAPEST, Kristóf-tér.

350